

Ralph Erskine

Om ontferming bidden, een gepaste plicht in tijden van zonde en toorn

(1^e preek)

Hábakuk 3 vs 2 - O HEERE, in den toorn gedenk des ontfermens

Ik hoop, dat wij aan deze plaats zijn gekomen om ontferming bij God te zoeken, en rondom het altaar van Zijn goedertierenheid te gaan. Er is geen hoop voor ellendige zondaren, dan in een ontfermende God; een God, Die op een verzoendeksel zit, besprengd met het bloed van Christus. Nochtans is het moeilijk en zeer zeldzaam. in een donkere dag waarin de hemel met wolken van toorn is bedekt, enige stralen van ontferming op te merken. Waarlijk, indien wij heden, of bij deze gelegenheid, verwachten God in ontferming te ontmoeten, hebben wij dat heldere oog van het geloof nodig, dat door de donkere wolken van toorn heen kan zien en met de Profeet hier kan zeggen: "O Heere, in de toorn gedenk des ontfermens."

Deze tekst is een gedeelte van het eerste deel van het gebed, dat Hábakuk hier bidt, waarin deze goede profeet voor de Kerk in zijn dag bidt, welke een dag van grote zonde, een dag van grote toorn was. Het eerste deel van dit vers wijst op hetgeen God de profeet had bekend gemaakt aangaande de verwoesting, die door Babel over hen zou gebracht worden. Dit had op hem een dubbele uitwerking.

1. De gedachte daaraan deed hem beven: "Heere, als ik Uw rede gehoord heb, heb ik gevreesd." Gods toorn, zelfs als die nog ver is, is vreselijk voor een tere ziel.
2. Het bracht hem aan het bidden; en dat behoren alle tekenen van Goddelijke toorn te doen. Wij hebben hier zijn gebed en zijn pleitgrond.

1. Zijn gebed is: "Uw werk, o Heere, behoud dat in het leven in het midden der jaren." Wij kunnen hier door Gods werk Zijn kerk, Zijn volk, verstaan. Alle mensen zijn Gods maaksel, maar de ware leden van Zijn onzichtbare kerk zijn dat op een bijzondere wijze, die zijn op een zeer voortreffelijke wijze Zijn werk; doch hier zijn zij in een diepe slaap gevallen: "Houd Uw werk in het leven," het werk van de genade in de harten van Uw volk, en Uw werk van reformatie in Uw kerk. Behoud het in het leven in het midden der jaren. Door de jaren, moeten wij elke tijd verstaan binnen de grens van de zeventigjarige ballingschap. Maak Uw Naam bekend, in het midden van deze donkere en vreselijke jaren, want "Waarlijk, Gij zijt een God, Die Zich verborgen houdt." Maak bekend Uw macht, Uw ontferming, Uw belofte, Uw voorzienigheid in de veiligheid en het welzijn van de kerk Dit gebed werd op verscheidene wijzen verhoord, in het bijzonder in de bewaring van de drie jongelingen in de vurige oven en in de verootmoediging van Nebukadnézar in het midden van de jaren van de gevankelijke wegvoering.

2. Zijn pleitgrond, die ook een korte inhoud van zijn gebed bevat, is: "In de toorn gedenk des ontfermens". Hij pleit op ontferming, niet op verdienste. Deze woorden bevatten evenveel voorstellen als woorden.

- (1) De droevige toestand, daar zij in verkeerden, voorgesteld door het woord *toorn*; zij waren onder de droevige tekenen van de toorn Gods.
- (2) Het gepaste middel, het enig geneesmiddel voor die toestand is *ontferming*; de goedertierenheid Gods in Christus.
- (3) De toepassing van dat geneesmiddel, waarom hier gesmeekt wordt: "Gedenk des ontfermens". Het gebed van het geloof is een God indachtig maken van Zijn ontferming in Christus; en op die wijze wordt het middel toegepast.
- (4) De tijd waarin dit middel begeerd en deze pleitgrond gebruikt wordt: "In de toorn"; in een tijd wanneer bedelingen vol toorn en vreselijke tekenen van Zijn gramschap ons omringen.

Ons voornemen is over het laatste deel van deze tekst te spreken, omdat mij dunkt, dat de eerste smeekbede er in begrepen is: "In het midden der jaren", dat is, in deze tijd die vol toorn is, "houd Uw werk in het leven en maak het bekend"; dat is: "Gedenk des ontfermens; maak het bekend door ons weer levend te maken en te herstellen."

Aanmerking. Dat het in tijden van toorn, waarin Gods kerk, Zijn volk, onder vele tekenen van Zijn ongenoegen en Zijn gramschap is, voor hen het meest gepast is bij Hem te pleiten, dat Hij "des ontfermens wil gedenken".

Wij zien, dat dit de voortdurende praktijk van Gods kerk en volk is geweest: "Gedenk, Heere, Uw barmhartigheden en Uw goedertierenheden; want die zijn van eeuwigheid. Gedenk niet de zonden mijner jonkheid, noch mijn overtredingen, gedenk mij naar Uw goedertierenheid; om Uwer goedheid wil, o Heere" (Psalm 25: 6, 7). In een dag van toorn, wanneer van de vijanden gezegd wordt: "Men heeft Jakob opgegeten, en zij hebben zijn lieflijke woning verwoest", wordt deze bede opgezonden: "Gedenk ons de vorige misdaden niet, haast U, laat Uw barmhartigheden ons overkomen; want wij zijn zeer dun geworden" (Psalm 79:7, 8). Zo ook bidt Daniël, dat Gods toorn en grimmigheid van Jeruzalem mocht worden afgekeerd, en dat de Heere Zijn aangezicht over zijn heiligdom wilde doen lichten, en hij voegt er aan toe: (Dan. 9:18) "Neig Uw oor, Mijn God, en hoor, doe Uw ogen open, en zie onze verwoestingen en de stad, die naar Uw Naam genoemd is; want wij werpen onze smekingen voor Uw aangezicht niet neer op onze gerechtigheden, maar op Uw barmhartigheden, die groot zijn". Zo ook sprak David, toen de afgrond riep tot de afgrond, en al Gods baren en golven over hem waren heengegaan: (Psalm 42: 9) "Maar de Heere zal des daags Zijn goedertierenheid gebieden, en des nachts zal Zijn lied bij mij zijn; het gebed tot de God mijns levens". En wanneer hij uit de diepten tot de Heere roept, ziet hij uit naar ontferming, zeggende: "Maar bij U is vergeving. Ja, bij de Heere is goedertierenheid. Israël hope op de Heere" (Psalm 130:1, 4. 7).

Wanneer God Zijn volk oproept tot het gebed van het geloof, gebiedt Hij hun Hem indachtig te maken: "Maakt Mij indachtig, laat ons samen richten" (Jes.43: 26).

Wanneer God door Zijn bedelingen tegen ons pleit, staat Hij ons toe door smekingen met Hem te pleiten en Hem Zijn barmhartigheid indachtig te maken: "In de toorn gedenk des ontfermens". Niet, dat God vatbaar is voor vergeetachtigheid, doch wanneer wij Hem indachtig maken, geven wij Hem werk in handen. Daar heeft Hij lust in, dat wij Hem werk te doen geven. Wanneer Hij ontferming betoont, dat wordt genoemd, dat Hij Zijn heilige belofte, Zijn verbond, Zijn goedertierenheid gedenkt; (Psalm 105:8, 42). "Hij gedenkt Zijns verbonds tot in der eeuwigheid: des Woords, dat Hij ingesteld heeft tot in duizend geslachten. Want Hij dacht aan Zijn heilig Woord" (Psalm 106:45). "En Hij dacht tot hun beste aan Zijn verbond, en het

berouwde Hem naar de veelheid van Zijn goedertierenheden". Doch het zou te veel tijd vorderen, als wij alle ter zake dienende voorbeelden wilden opnoemen.

De volgorde, die wij zullen houden. om dit voorstel duidelijk te maken, zal, met de hulp Gods, de volgende zijn:

- I. Onderzoeken wanneer van een tijd kan worden gezegd, dat het een tijd van toorn is.
- II. Welke de tekenen van ontferming zijn, die wij in zo'n tijd moeten zoeken.
- III. Wat daarmee wordt te kennen gegeven, dat de Heere des ontfermens gedenkt, en dat wij bidden, of Hij dat wil doen.
- IV. Aantonen, dat het zowel gepast als redelijk is, te pleiten, dat Hij in tijden van toorn des ontfermens wil gedenken.
- V. Het gehele onderwerp toepassen.

I. Wij zullen eerst onderzoeken, wanneer men van een tijd kan zeggen, dat het een tijd van toorn is; "In de toorn gedenk des ontfermens". Welke zijn de tekenen van Gods toorn daar een volk onder kan zijn, en waardoor die de naam ontvangt van een tijd des toorns? Ik stel alleen voorop, dat toorn beschouwd kan worden als wraakvorderend, ten opzichte van al de vijanden Gods, en dan komt Hij als voldoening eisende van de ziel, die buiten Christus is, en als zoveel druppelen van wraak, die de vloed van toorn voorafgaan; of, Hij kan beschouwd worden als vaderlijk voor de kinderen Gods, en dan komt Hij tot verbetering, kastijding, of beproeving. Wanneer toorn over een zichtbare kerk komt, over de goddelozen, die daarin zijn, is hij rechterlijk: doch voor de onzichtbare kerk is hij vaderlijk en tot kastijding. Wij kunnen vele voorbeelden opnoemen van een tijd van toorn, zoals:

1. Een tijd van zonde is een tijd van toorn; wanneer de ongerechtigheid vermenigvuldigd wordt en de liefde van velen verkoud is; wanneer de Heere een geslacht aan zijn begeerlijkheden overgeeft, zeggende: "Zij zijn met de afgoden vergezeld, laat hen varen. Mijn volk heeft Mijn stem niet gehoord, en Israël heeft Mijner niet gewild. Dies heb Ik het overgegeven in het goeddunken huns harten".

2. Een tijd van slapen is een tijd van toorn; wanneer wijze en dwaze maagden sluimerig worden en in slaap vallen; en zekerheid algemeen is: "Gelijk in de dagen van Noach, toen waren zij etende en drinkende, trouwende en ten huwelijk uitgevende, tot de dag toe, dat de zondvloed kwam, en hen allen wegnam".

3. Een tijd van dwaling is een tijd van toorn; een tijd waarin dwalingen van allerlei soort overvloedig zijn, en God de mensen een kracht van de dwaling zendt, dat zij de leugen zouden geloven. Omdat zij de liefde van de waarheid niet hebben aangenomen, om zalig te worden, worden zij overgegeven om dwalingen aan te nemen en te omhelzen, om verdoemd te worden: "Opdat zij allen veroordeeld worden, die de waarheid niet geloofd hebben, maar een welbehagen hebben gehad in de ongerechtigheid; zich begevende tot verleidende geesten en leringen der duivelen". Wanneer zware wolven inkomen om de gemeente van Christus te verwoesten, de kudde niet sparende; wanneer kleine vossen zowel als grote de wijngaarden verderven, en er nochtans niet voor wordt gezorgd, dat de vossen worden gevangen, en men niet beproeft hen uit te werpen, die zich uitgeven, dat zij apostelen zijn en zijn het niet: maar leugenaars worden bevonden.

4. Een tijd van afvalligheid en afval van belijders, wanneer de pilaren van het huis Gods, als het ware, doorbuigen en krom trekken; wanneer Christus tot de weinigen, die Hem navolgen, zegt:

Wilt gijlieden ook niet weggaan? En wanneer er maar weinigen zijn, die in de bres staan, en de handen slaan aan het werk des Heeren, zoals wij lezen in Jer. 10:20, 21: "Mijn tent is verstoord en al mijn zelen zijn verscheurd; Mijn kinderen zijn van Mij uitgegaan, en zij zijn er niet: daar is niemand meer, die Mijn tent uitspant en Mijn gordijnen opricht. Want de herders zijn onvernunftig geworden, en hebben de Heere niet gezocht, daarom hebben zij niet verstandiglijk gehandeld, en hun gehele weide is verstrooid".

5. Een tijd van verberging, waarin er reden is te zeggen: "Voorwaar Gij zijt een God, Die Zich verborgen houdt". Wanneer Zijn volk voorwaarts gaat, maar Hij is daar niet, of achterwaarts, maar zij vernemen Hem niet; als Hij ter linkerhand werkt, zo aanschouwen zij Hem niet; bedekt Hij Zich ter rechterhand, zo zien zij Hem niet. Wanneer Hij niet alleen in een kleine toorn Zijn aangezicht een ogenblik verbergt, maar Hij Zich in een grote toorn een lange tijd verbergt: wanneer Hij niet achter onze muur staat, dichtbij en gereed om in te komen, meer ver weg en, als het ware, achter de bergen. Wanneer de Trooster, die onze ziel zou verkwikken, ver van ons is. Wanneer wij onze tekenen niet zien, noch de Heere in het heiligdom aanschouwen, ziende Zijn sterkheid en Zijn eer. Wanneer Hij Zijn volk schijnt te verwerpen, te verlaten en te vergeten. Wanneer Hij Zijn Geest, Zijn verlichtende, levendmakende, koesterende en onderhoudende genade inhoudt, en werkelijk zegt: "Ziet, uw huis wordt u woest gelaten". Wanneer Hij de boze geest, en de verzoeking en bedriegerijen van de satan loslaat, zeggende: ik zal uitgaan, en een leugengeest zijn in de mond van zijn profeten". Wanneer Hij een volk zover loslaat, dat zij Hem verlaten en Zijn verbond verbreken; en Hij hen dan verlaat en Zijn toorn tegen hen ontsteekt, zodat zij zullen moeten zeggen: "Hebben ons deze kwaden niet getroffen, omdat onze God in het midden van ons niet is?"

6. Een levenloze tijd is een tijd van toorn; een tijd waarin het werk Gods in een droevig verval is, en hetgeen overig is op het punt staat van te sterven. Dit schijnt in het bijzonder dat teken van Gods toorn te zijn, dat hier in de tekst wordt bedoeld, waar het gebed is: "Uw werk, o Heere, behoud dat in het leven". Vraagt u: "Waaruit blijkt deze dood en deze geestelijke dodigheid?" Dan antwoord ik: Deze dodigheid wordt daaruit openbaar, dat het Woord en de roede Gods ons niet doen ontwaken, maar dat wij onder goedertierenheid en oordelen verdoemd blijven. Deze dodigheid blijkt duidelijk, wanneer de zonde ons niet aandoet, of bedreeft; maar wij in een boze weg, gerust doorgaan en van de zonde spel maken. Deze dodigheid wordt openbaar uit onze zorgeloosheid omtrent het toekomstige, en wanneer wij ons niet bekommeren om van de dreigende toorn verlost te worden. Deze dodigheid is duidelijk te zien uit onze achteloosheid omtrent alle godsdienst en de godsdienstige plichten; onbekommerd of wij horen en bidden, of niet; wanneer wij met verachting over de godsdienst en godsdienstige mensen beginnen te denken; wanneer de geestelijke zinnen niet geoefend worden, en er geen uitstrekking is naar de hemel, of naar God.

Er zijn sommige blijken en gevolgen van de toorn en van het afwezen Gods; want gelijk er leven is in Zijn goedgunstigheid, en Zijn goedertierenheid beter is dan het leven, zo is Zijn toorn en grimmigheid de dood, ja, erger dan de dood. De dood onder de bozen en dodigheid onder de rechtvaardigen zijn de droevige vruchten van Zijn toorn en onze zonde; want gelijk "de bezoldiging van de zonde de dood is", of van het lichaam, of van de ziel, of van beide; zo ook zullen wij, "indien wij naar het vlees leven, sterven". In één woord, gelijk het de toorn des Heeren is, die ons verzwakt en doodt; onze zielen doodt, onze vertroosting doodt, en onze ijver en kommer voor geestelijke zaken doodt; zo is het de toorn des Heeren, die ons verdeelt, onze tongen verdeelt, onze oordelen verdeelt, onze raadsragen verdeelt. En het is de toorn des Heeren, die ons verwoest; onze zielen verwoest, onze zelfstandigheid verwoest, onze dagen en jaren verwoest, en ons zowel ongevoelig verteert, als aan verschrikkelijke uiterlijke rampen, verwarringen en wanorde blootstelt, beide in kerk en staat.

II. Ons tweede punt was: Te onderzoeken, welke de tekenen van ontferming zijn, die wij in zo'n tijd des toorns moeten zoeken: "In de toorn gedenk des ontfermens". Welke ontferming? Ik ben van gedachte, dat de ontferming, die hier voornamelijk wordt bedoeld, de verlevendigende ontferming is, die in het voorafgaande gedeelte van ons tekstvers wordt gezocht: "Uw werk, o Heere, behoud dat in het leven." Nu is hier een tweevoudige verlevendiging inbegrepen, en dus ook een tweevoudige ontferming, waarnaar een dode, kwijnende kerk en volk moeten vragen.

1. Ontferming die zonde ten onderbrengt, om, in tegenstelling van Zijn toorn en grimmigheid, in vrede met God te leven.
2. Ontferming die de ziel geneest, om in tegenstelling van Zijn afwezigheid en verberging, in gemeenschap met God te leven.

1. Het is nodig, dat men, in een tijd van toorn en gramschap, zondevergevende ontferming zoekt, om in vrede met God te leven, Wiens goedertierenheid beter is dan het leven. Wij zien dan ook, dat in een tijd van grote toorn en grimmigheid deze vergevende genade wordt afgesmeekt: "Heere, Heere, vergeef toch: wie zou er van Jakob blijven staan? Want hij is klein" (Amos 7:2). Hier is, in een tijd van oordeel, vergeving de voornaamste smeekbede van de profeet: "Heere, Heere, vergeef". Hij zegt niet, houd de slagen in, maar, vergeef de schuld, die ze veroorzaakt, die God tergt om te slaan: voornamelijk om met geestelijke oordelen te slaan. Welke onze straf ook is, het zal onze wijsheid zijn, dat wij onder besef komen van de schuld van de zonde: zolang die niet thuis gebracht en op ons geweten gedrukt wordt, zullen wij nooit recht bidden. Een verhaal te doen van de verdeeldheden, dwalingen, ketterijen en zonden van het land, en van het gevaar waaraan het door een vreemde vijand is blootgesteld, zal weinig baten, als wij de schuld van de zonde niet gevoelen, zodat wij gaan roepen om wegneming van nationale en persoonlijke schuld. Vraagt u, waarom in tijden van toorn en oordeel vergiffenis en vergeving van zonden moet worden afgesmeekt, dan antwoord ik, omdat vergeving van zonde van genade bij God getuigt; en een besef van vergeving van de gunst van God verzekert; en Zijn goedgunstigheid is het leven; ja, dat is tienduizend werelden waard: "Welgelukzalig is hij wiens overtredingen vergeven, wiens zonden bedekt zijn" (Psalm 32:1). Ook omdat onze veiligheid verzekerd is, wanneer vergeving is geschonken. "Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o Heere: laat Uw aanschijn lichten, zo zullen wij verlost worden". (Psalm 4:7 en 80:4). Omdat voor hen, van welken de zonden vergeven zijn, de prikkel uit de verdrukkingen is weggenomen: ja ook de prikkel des doods en de prikkel des toorns, in zoverre het geen wrekende maar vaderlijke toorn is. De ziel kan dan ook in dat geval vaststellen, dat zij tot haar welzijn onder de verdrukking moet blijven: "Daarom zal daardoor de ongerechtigheid Jakobs verzoend worden, en dit is de gehele vrucht, dat Hij zijn zonde zal wegdoen" Men moet daarom vergevende ontferming zoeken: "o Heere, in de toorn gedenk des ontfermens".

2. Zielgenezende ontferming is een onderdeel van de verlevendiging, die, in een tijd van toorn, voor een zondig land en volk moet worden gezocht. Gelijk wij geen vrede met God kunnen hebben zonder vergeving door het bloed van Christus; zo kunnen wij ook geen gemeenschap met God hebben zonder genezing, in het bijzonder de genezing, in enige mate, tot de heiligheid en gelijkvormigheid aan Hem, en enigermate de genezing tot vertroosting en voldoening in Hem. Deze genezende ontferming is de grote zaak waarnaar Gods kinderen uitzien in een tijd van toorn en oordeel: "o Heere, zijt Mij genadig; genees mijn ziel, want ik heb tegen U gezondigd" (Psalm 41:5). O God, Gij had ons verstoten, Gij had ons gescheurd, Gij zijt toornig geweest, keer weder tot ons. Gij hebt het land geschud, gij hebt het gespleten: genees zijn breuken, want het wankelt" (Psalm 60:3, 4). Het is een van de grootste ontfermingen, die temidden van de toorn kan worden betoond, dat de Heere zegt: (Jesaja 57:17, 18) "Ik was verbolgen over de ongerechtigheid van hun gierigheid, en sloeg ze; Ik verbergde Mij en was

verbolgen; evenwel gingen zij afkerig heen in de weg huns harten. Ik zie hun wegen en Ik zal ze genezen, en Ik zal ze geleiden, en hun vertroosting en teruggeven, namelijk hun treurigen" Er zijn vele beloften van deze genezende ontferming, om tot het gebed daarom aan te moedigen: "Ik zal u de gezondheid doen rijzen, en u van uw plagen genezen, spreekt de Heere" (Jer. 30:17). Hij ontleent Zijn Naam aan dit genezend werk van de barmhartigheid: "Ik ben de Heere, uw Heelmeester. Hij geneest de gebrokenen van hart, en Hij verbindt ze in hun smarten", Deze genezende ontferming voert een gevolg van andere ontfermingen met zich: "En het licht van de maan zal zijn als het licht van de zon, en het licht van de zon zal zeventvoudig zijn, als het licht van zeven dagen, ten dage als de Heere de breuk van Zijn volk zal verbinden, en de wond, waarmede het geslagen is, genezen" (Jesaja 30:26). Daarom moet in zo'n tijd van toorn het voorname verzoek en de ernstige smeekbede zijn, dat de Zon der gerechtigheid mag opgaan, met genezing onder Zijn vleugelen; dan komen leven en gezondheid in de ziel.

Wanneer deze genezende ontferming komt, krijgen wij een gevoel van onze dode toestand. Indien God ons ooit zal doen herleven, zal Hij ons onze dodigheid doen kennen, als Hij onze dorre beenderen bevochtigt, zal Hij ons onze dorheid doen gevoelen; als Hij vergeving schenkt, zal Hij ons onze schuld bekend maken.

Wanneer deze genadige herleving komt, komt er een verlangen naar Hem: Hij bereidt Zijn weg in de ziel, door in het hart van Zijn volk een hijgend verlangen naar Hem te verwekken: (Psalm 42:2) "Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, also schreeuwt mijn ziel tot u, o God". Wanneer deze herleving komt, dan komt er een geest van treuren, dan gaat de ziel in het zwart; Hij maakt, dat zij Hem wenende tegemoet gaan: "Zij zullen komen met geweend, en met smekingen zal Ik ze voeren" (Jer. 31:9). "In dezelve dagen en terzelve tijd, spreekt de Heere, zullen de kinderen Israëls komen, zij en de kinderen van Juda samen: wandelende en wenende zullen zij heengaan, en de Heere hun God zoeken. Zij zullen naar Sion vragen; op de weg herwaarts zullen hun aangezichten zijn; zij zullen komen en de Heere toegevoegd worden met een eeuwig verbond, dat niet zal worden vergeten" (Jer. 50:4, 5). Wenende over hun oude en latere zonden; wenende over hun stoute en vermetele zonden, hun zonden tegen licht en geweten, hun zonden op kleine verzoeken, en hun zonden, die door de wereld als klein worden aangemerkt. Wanneer deze herleving komt, dan komt er een geest van smeking: (Zach. 12:10) "Ik zal uitstorten de Geest der genade en der gebeden, en zij zullen Mij aanschouwen, Die zij doorstoken hebben; en zij zullen over Hem rouwklagen, als met de rouwklage over een enige zoon; en zij zullen over Hem bitterlijk kermen, gelijk men bitterlijk kermt over een eerstgeborene". Daarop volgt het openen van de fontein en het reinigen van Zijn huis; en zal Hij de valse profeten en de onreine geest uit het land wegdoen. Wanneer deze herleving komt, dan houden de tekenen van Zijn toorn op; "Hij neemt Zijn harde wind weg, in de dag des oostenwinds" (Jesaja 27:8); Hij werpt de roede weg, waarmee Hij geslagen heeft. Wanneer deze herleving komt, dan komen vele tekenen van Zijn liefde, in plaats van toorn. Lieflijke omhelzingen; Zijn linkerhand omhelst hen, aangename bekendmakingen van vrede en vergeving. Zoon, zijt welgemoed, uw zonden zijn u vergeven". Zoete hartsterkingen, met vriendelijke woorden, blikken en toelachingen: "Hij spreekt naar het hart van Jeruzalem". Liefelijke mededelingen van Zijn gedachten, en van de verborgenheden van Zijn verbond: "Zal Ik voor Abraham verbergen, wat Ik doe?" Hij spreekt niet meer in gelijkenissen, maar rechtuit, hun gevend de verborgenheden van Zijn koninkrijk te verstaan. Dan komt Sions gerechtigheid voort als een glans, en haar heil als een fakkel die brandt. Dan, uit een ruisende kuil en uit modderig slijk opgehaald, worden de voeten van Zijn volk op een rotssteen gesteld, en hun gangen vastgemaakt; en Hij geeft een nieuw lied in hun mond, een lofzang voor hun God (Psalm 41:2, 3). Dan breekt, in een hoge mate, de dag aan, en de schaduwen vlieden weg, en de tabernakel Gods is bij de mensen. Heiligheid en vertroosting worden gezien, in plaats van zonde en droefheid.

Deze zijn de gevolgen van Zijn gedenkende ontferming doordat Hij Zijn volk de zonde vergeeft, geneest en weer levendig maakt; alsmede zoveel redenen om deze ontferming te zoeken.

III. Het derde punt was, te onderzoeken, wat daarmee wordt te kennen gegeven, dat de Heere des ontfermen gedenkt, en dat wij bidden, of Hij dat wil doen. Wij kunnen hier op drieërlei wijze beschouwen wat dit inhoudt. 1. Werkelijk, zoals het een werk Gods is. 2. Voorwerpelijk, zoals het onze pleitgrond is. 3. Met betrekking tot de tijd, namelijk, dat God des ontfermens gedenkt temidden van de toorn.

1^e Wij kunnen het werkelijk beschouwen, zoals het Gods werk is. Wat is het, dat God des ontfermens gedenkt? Het veronderstelt geen achteloosheid of vergeetachtigheid in God, alsof God de volmaaktheid van Zijn natuur zou kunnen vergeten; neen: Hij kan evenmin ontferming vergeten, als dat Hij Zichzelf kan vergeten. Er zijn drie wegen waarin kan worden gezegd, dat Hij des ontfermens gedenkt.

1. Wanneer Hij ontfermende gedachten heeft: "Ik weet de gedachten, die Ik over u denk, spreekt de Heere; gedachten des vredes en niet des kwaads, dat Ik u geve het einde en de verwachting". En dan volgt daarop: "Dan zult gij Mij aanroepen, en heengaan, en tot Mij bidden; en Ik zal naar u horen" (Jer. 29:11, 12). In tijden van bedelingen, die vol toorn zijn, zijn wij geneigd te denken, dat God geen gedachten van ontferming heeft; doch juist dan zegt Hij: "Mijn gedachten zijn niet ulieder gedachten" (Jesaja 55:8). "Want Ik zal u de gezondheid doen rijzen, en u van uw plagen genezen, spreekt de Heere, omdat zij u noemen, de verdrevene; het is Sion, zeggen zij, niemand vraagt naar haar" (Jer. 30:17).
2. Van hem kan worden gezegd, dat Hij des ontfermens gedenkt, wanneer Hij woorden van ontferming spreekt: hoewel Hij in de woestijn voert, nochtans spreekt Hij naar hun hart (Hos. 1 1:13). Hij gedenkt des ontfermens wanneer Hij naar het hart van Jeruzalem spreekt, en haar toeroept, dat haar strijd vervuld is, dat haar ongerechtigheid verzoend is (Jesaja 40:2). Wanneer de Heere des ontfermens gedenkt, spreekt Hij zowel inwendig in het hart, als uitwendig in het oor: (Psalm 62:12, 13) "God heeft één ding gesproken, ik heb dit tweemaal gehoord, dat de sterkte Godes is. En de goedertierenheid, o Heere, is Uwe". Hij spreekt het eenmaal in het oor, door het Woord; doch Hij spreekt het wederom, en dat is tweemaal, wanneer Hij, door Zijn Geest, tot het hert spreekt. Dan is het hart waarlijk verblijd: "God heeft gesproken in Zijn heiligdom; dies zal ik van vreugde opspringen".
3. Men kan zeggen, dat Hij des ontfermens gedenkt, wanneer Hij daden van ontferming doet; zulke als ik reeds heb vermeld in de voorbeelden van Zijn vergevende en genezende ontferming. Zo gedenkt Hij des ontfermens, wanneer Hij ontferming betoont of tentoonspreidt, en wanneer Hij ontferming bewijst in menigerlei daden, vruchten en uitwerkingen van Zijn goedertierenheid. Het gebed, of Hij des ontfermens wil gedenken, heeft dan ook betrekking op Zijn ontfermende gedachten, ontfermende woorden, en ontfermende daden, temidden van de toorn.

2^e Wij kunnen, wat het te kennen geeft, ook voorwerpelijk beschouwen, zoals het onze pleitgrond is: "Gedenk des ontfermens". Velen bedriegen zichzelf met een ongegronde hoop op de algemene goedertierenheid Gods, die onkundig zijn van ontferming, zoals die de pleitgrond van het geloof is. Wanneer wij pleiten, dat God des ontfermens wil gedenken, zijn er in het pleiten van het geloof de volgende twaalf dingen begrepen:

1. Wij pleiten, dat Hij wil gedenken aan de plaats van de ontferming, welke plaats zij in Zijn hart, en welke plaats zij in Zijn Christus inneemt. Heeft zij niet zo'n plaats in Zijn hart, dat Hij er lust in heeft? (Micha. 7:18) Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid, "want Hij heeft lust aan goedertierenheid". Gelijk wij van nature kinderen des toorns zijn, zo is Hij van nature

ontfermend. Zijne ontferming, Zijn barmhartigheid, wordt Zijn ingewanden genoemd: (Luk. 1:18) "Door de innerlijke bewegingen der barmhartigheid onzes Gods; de kanttekening heeft: ingewanden de barmhartigheid. Zo wordt Hij in Jak. 5:11. *polysplagchnos* genoemd; vol van ingewanden: "de Heere is zeer barmhartig en een Ontfermer". Ontferming is Hem meest natuurlijk; daarom moet het Hem natuurlijk zijn, ontferming te betonen. Heeft zij niet zo'n plaats in Christus, dat van Hem wordt gezegd, dat ontferming, barmhartigheid en genade in Hem zijn opgelegd? En Mijn getrouwheid, en Mijn goedertierenheid zullen met Hem zijn. "God was in Christus". Van alle eigenschappen Gods in Christus wordt barmhartigheid als de meest zegevierende vermeld, die roemt tegen het oordeel. "God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende. Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb, of barmhartig en ontfermend bevredigd ben." Wanneer wij pleiten, of Hij des ontfermens wil gedenken, pleiten wij op de ontferming, die in Zijn hart is, en in Zijn Christus, Die de Lieloving van Zijn hart is, in Wie Zijn ziel een welbehagen heeft.

2. Wij pleiten, dat Hij wil gedenken aan de grond en aan de oorzaak van ontferming, en dat is de ontferming zelf. God zegt tot Mozes: "Ik zal MIJ ontfermen, Diens Ik Mij ontferm". (Rom. 9:15). Hoewel de onmiddellijke grond, dat God ontferming betoont, om Christus' wil is: toch is de eerste en oorspronkelijke grond, omwille van de ontferming; want barmhartigheid zorgde voor een Christus, een Zaligmaker, een Verlosser: Hij betoont ontferming, omwille van de ontferming. De hoogste oorzaak van goddelijke liefde is de goddelijke liefde zelf. Zo zegt God tot Israël: "De Heere heeft geen lust tot u gehad, noch u verkoren, om uw veelheid boven alle andere volken; want gij waart het weinigste van alle volken: maar omdat de Heere ulieden liefhad" (Deut. 7: 7, 8).

3. Wij pleiten, dat Hij het kanaal van ontferming wil gedenken, en hoe zij zich tot verheerlijking van de rechtvaardigheid uitlaat door een verzoening: (Rom. 3:25, 26) "Welke God voorgesteld heeft tot een verzoening door het geloof in Zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid, door de vergeving van de zonden, die tevoren geschied zijn, onder de verdraagzaamheid Gods, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid in deze tegenwoordige tijd; opdat Hij rechtvaardig zij, en rechtvaardigende degene, die uit het geloof in Jezus is". Wij mogen daarop pleiten, dat Hij Zijn rechtvaardigheid geen onrecht kan aandoen door ontferming te betonen, sedert Hij een rantsoen heeft gevonden, en Christus voorgesteld heeft tot een verzoening, tot een betoning van zijn rechtvaardigheid". Wanneer wij dan ook pleiten, dat Hij des ontfermens wil gedenken, pleiten wij, dat Hij aan Christus wil gedenken, en aan een verzoendeksel, dat met het bloed van Christus besprengd is. Christus wordt de barmhartigheid genoemd, bij wijze van verhoging: (Luk. 1:72. Engelse overzetting) "De barmhartigheid, die aan onze vaders beloofd is", Het is een krachtige pleitgrond voor het geloof, wanneer het pleit, dat Hij des ontfermens wil gedenken, dat Hij Christus wil gedenken en niet vergeten wat Hij gedaan heeft: hoe Hij gedaan, en geleden, en voldaan, en Zijn werk volbracht heeft, en wat Hij nog doet; en dat Hij zo des ontfermens wil gedenken, omwille van de ontferming, en om Jezus' wil; ja, ontferming in Jezus, zodat Hij in de Geliefde aanneemt. Nu de barmhartigheid door dit kanaal vloeit wordt elke andere eigenschap daardoor eer toegebracht; hier heerst genade door rechtvaardigheid tot het eeuwige leven.

4. Wanneer wij pleiten, dat Hij des ontfermens wil gedenken, pleiten wij, dat Hij het verbond van ontferming, en de belofte van goedertierenheid wil gedenken, die verzegeld zijn door het bloed van de barmhartigheid, de Middelaar des verbonds, en hoe Hij een verbond heeft gemaakt met Zijn Uitverkorene, en gezegd heeft: "Uw goedertierenheid zal eeuwiglijk gebouwd worden; in de hemelen zelf hebt Gij Uw waarheid bevestigd: zeggende: Ik heb een verbond gemaakt met Mijn Uitverkorene" (Psalm 89:3, 4). Hoewel Hij, indien Zijn kinderen Zijn wet

verlaten, hun ongerechtigheden met de roede zal bezoeken, nochtans heeft Hij desniettegenstaande gezegd: Maar Mijn goedertierenheid zal Ik van Hem niet wegnemen"; dus ook niet van Zijn zaad, "en in Mijn getrouwheid niet feilen. Ik zal Mijn verbond niet ontheiligen, en hetgeen dat uit Mijn lippen gegaan is, zal Ik niet veranderen. Ik heb eens gezworen bij Mijn heiligheid, zo Ik aan David liege! (Vs. 30–36). Daarom staat er geschreven, dat Hij, wanneer Hij barmhartigheid deed aan de vaderen, gedachtig was aan Zijn heilig verbond (Luk. 1:72). O vrienden, het is een sterke pleitgrond, temidden van de toorn, dat Hij Zijn verbond en Zijn belofte wil gedenken, dat Hij wil gedenken aan het Woord waarop Hij ons heeft doen hopen, als een Woord, dat vergezeld is door het bloed van Christus, en dat Ja en Amen is in Hem. Waarlijk, u kunt niet veilig aan een Avondmaalstafel gaan, zonder dit pleiten in uw mond en in uw hart. Christus toch zegt van de Avondmaalsbeker: "Deze drinkbeker is het Nieuw Testament in Mijn bloed". Het is een beker van belofde ontferming, gekocht en verzekerd door Mijn bloed.

5. In het pleiten op deze ontferming, pleiten wij, dat Hij de waardigheid, alsmede de heerlijkheid en grootheid van de goedertierenheid wil gedenken, als hetgeen Hij boven elke andere letter van Zijn Naam verheft en verheerlijkt (Psalm 138:2) "Ik zal Uw Naam loven, om Uw goedertierenheid, en om Uw waarheid; want Gij hebt vanwege Uw gehele Naam Uw Woord groot gemaakt"; dat is, Uw Woord van genade, ontferming en goedertierenheid; welke waarheid verbonden is, deze ontferming en goedertierenheid, die u boven uw gehele Naam en waardigheid, als het ware, boven al uw volmaaktheden hebt verheerlijkt, te vervullen. Hoewel de Heere, in de wijze van zaligmaken door Christus, al Zijn volmaaktheden raadpleegt, nochtans raadpleegt Hij haar eer met dit oogmerk, dat in het bijzonder de barmhartigheid mag worden geopenbaard, vereerd, verheerlijkt en groot gemaakt; daarom zegt het geloof: Heere, gedenk de waardigheid en grootheid des ontfermens.

6. In het pleiten op deze ontferming, pleiten wij op de afmetingen van de barmhartigheid; de hoogte, diepte, lengte en breedte, zowel van de barmhartigheid als van de liefde (Ef. 3:18). De afmetingen van onze zonden zijn groot, en wij kunnen de zonde niet te veel vergroten, tenzij wij die boven de ontfermingen Gods in Christus vergroten. O vrienden, deze goddelijke barmhartigheid is zo hoog als de hemel, zo diep als de hel, zo breed als de tijd, en zo lang als de eeuwigheid! Hier is een oceaan zonder oever of bodem.

7. In het pleiten op deze ontferming, pleiten wij, dat Hij de bondgenoten van de ontferming wil gedenken: of haar metgezellen en die met haar samengaan, met welke zij samenwerkt en een gezegende overeenkomst heeft aangegaan. (Psalm 85:11) "De goedertierenheid en waarheid zullen elkaar ontmoeten, de gerechtigheid en vrede zullen elkaar kussen". Er was een ogenschijnlijk verschil en een tegenstrijdigheid tussen de goedertierenheid en de gerechtigheid. De goedertierenheid zeide: Ontferm U over de zondaar en red hem; de gerechtigheid sprak: Verdoem en verderf hem; maar nu, in de dood en de voldoening van Christus de Borg, heeft het bloeddorstig zwaard van de gerechtigheid tot oneindige verzadiging toe gedronken, en heeft geen bloed meer te eisen. De waarheid Gods, in de bedreiging van de wet, de zondaar dood en verdoemenis dreigende, is door dit in onze plaats treden van Jezus gehandhaafd. De goedertierenheid en waarheid hebben elkaar ontmoet. Wij hebben niet alleen ontferming of goedertierenheid om op te pleiten, maar ook de bondgenoten van de ontferming, en zo mogen wij op ontferming pleiten, omwille van de gerechtigheid; ontferming omwille van de waarheid en heiligheid; ontferming omwille van al haar metgezellen en naaste eigenschappen, dat die met haar verheerlijkt worden.

8. In het pleiten of Hij des ontfermens wil gedenken, pleiten wij, dat Hij de rijkdommen van Zijn barmhartigheid wil gedenken; De Heere is rijk in barmhartigheid, om te betonen de uitnemende rijkdom Zijner genade (Ef. 2:4, 7). O wat een krachtige pleitgrond is dit, dat God barmhartigheid, boven alle andere dingen, als Zijn rijkdom aanmerkt! De mensen van deze wereld beschouwen goud en zilver als hun rijkdom, maar God acht dit Zijn rijkdom te zijn, dat Hij ontfermend is en Zijn barmhartigheid aan arme zondaren meedeelt.

9. In het pleiten op Zijn ontferming, pleiten wij, dat Hij de menigte van Zijn ontfermingen wil gedenken. Dit is telkens de pleitgrond van de kerk: "Delg mijn overtreding uit naar de menigte (zie kant.) Uwer barmhartigheden" (Psalm 51:3). "Onze vaders in Egypte hebben niet gelet op uw wonderen, zij zijn de menigte Uwer goedertierenheden niet gedachtig geweest" (Psalm 106:7). Hier wordt Israël beschuldigd, dat zij de menigte zijner goedertierenheden niet gedachtig waren, en in vers 45 staat geschreven, dat "Hij dacht tot hun beste aan Zijn verbond, en het berouwde Hem naar de veelheid Zijner goedertierenheden." Wij kunnen even spoedig de sterren van de hemel tellen, als de menigte van de ontfermingen Gods; en wanneer wij pleiten, dat Hij in de toorn des ontfermens wil gedenken, mogen wij die tegenover de menigte van onze zonden stellen.

10. In dit gebed pleiten wij, dat Hij de voorwerpen van ontferming wil gedenken. Hij is niet Zelf het Voorwerp van Zijn ontferming, maar de mens, de ellendige en zondige mens: (Tit. 3:4) "De goedertierenheid Gods onzes Zaligmakers en Zijn liefde tot de mensen is verschenen." Doch de liefde Gods en de goedertierenheid Gods verschillen hierin, dat, hoewel God Zelf, zowel als de mens het Voorwerp van Zijn liefde is: want Hij heeft Zichzelf lief, en is zo het voornaamste Voorwerp van Zijn liefde; Hij nochtans niet het Voorwerp van Zijn goedertierenheid is; God heeft geen goedertierenheid nodig, en is Zelf geen geschikt Voorwerp om ontferming aan te bewijzen. Wat een troostrijke pleitgrond is dit, dat barmhartigheid, welke God Zijn hoogste rijkdom en schat acht te zijn, in het bijzonder ons, en ons welzijn, en onze zaligheid aangaat! Hierom kunnen wij onze ellende tot een pleitgrond in het gebed gebruiken, omdat die het eigenlijke voorwerp van de goddelijke ontferming is, en daarom (Ef. 2:7) "de goedertierenheid over ons in Christus Jezus" wordt genoemd.

11. In dit gebed pleiten wij, dat Hij de eigenschappen van Zijn ontferming wil gedenken: dat Zijn ontferming evenals Hijzelf is, grote en oneindige ontferming. Daarom pleit de Kerk in de Schrift zo dikwijls op de grootheid van Zijn goedertierenheid, die stellende tegenover de grootheid van haar zonden: (Psalm 117:2) "Want Zijn goedertierenheid is geweldig over ons." (Psalm 57:11) "Want uw goedertierenheid is groot tot aan de hemelen;" ja, (Psalm 108:5) "Uw goedertierenheid is groot tot boven de hemelen." Wij mogen pleiten, dat Zijn ontferming vrije ontferming is, en dat is ook inderdaad zo; als zij verdienste niet uitsloot, kon het geen eigenlijke ontferming zijn. Wij mogen pleiten, dat Zijn ontferming soevereine ontferming is; noch de waardigheid, noch de onwaardigheid van het schepsel aanmerkende. Wij mogen pleiten, dat het oude ontferming is; met betrekking tot de eeuwigheid, dat zij van eeuwigheid is; en met betrekking tot de tijd, dat zij vanouds is; zeggende: "Gij zijt Uw land gunstig geweest, Heere, de gevangenis Jakobs hebt Gij gewend" (Psalm 85:2). Zo mogen wij ook pleiten op vorige ontfermingen, zeggende: (Jesaja 63:15) "Waar is het gerommel uws ingewands, en van Uwer barmhartigheden? Zij houden zich tegen mij in." Wij mogen pleiten, niet alleen op de oudheid, maar ook op de voortdurendheid van Zijn ontferming; "dat Zijn goedertierenheid in der eeuwigheid is:" Hij heeft geboden, dat Israël en het huis Aärons nu zeggen, dat Zijn goedertierenheid in der eeuwigheid is." Wij mogen op de onveranderlijkheid van Zijn ontferming pleiten. Welke veranderingen ons ook overkomen: "Hij is de Heere, Die niet

verandert; daarom zijn de kinderen Jakobs niet verteerd. Hij is Dezelfde, gisteren en heden en in der eeuwigheid."

12. In dit gebed mogen wij op de soorten van ontferming pleiten; de verscheidene soorten van ontferming. Wij mogen pleiten, dat Hij Zijn overwinnende ontferming wil gedenken, die onze vijandschap, onze schuld, de vloek van de wet, en al de toorn, die wij verdienen, kan overwinnen. Dat het voorafgaande ontferming is, die ons geloof, onze bekering en onze gebeden moet voorafgaan; anders zullen wij nooit geloven, berouw hebben, of bidden. Gelijk het dan ook een ontferming is, die over de bergen heen komt, zo wordt het ook een ontferming genoemd, die gevonden wordt van degenen, die Hem niet zochten. Dat het een volgende en achtervolgende ontferming is, welke steeds diegenen volgt, bij wie zij voorafgegaan is en overmocht heeft. "Goedertierenheid en weldadigheid zullen volgen" (Psalm 23:6). Zelfs wanneer de ziel God verlaat, zullen genade en ontferming de ziel volgen en haar terugbrengen, anders zou zij ten verderve lopen. Wij mogen er op pleiten, dat het vergevende ontferming is, zeggende: "Want Ik zal hun ongerechtigheden genadig zijn, en hun zonden en hun overtredingen zal Ik geenszins meer gedenken." Dat het een ter hulp gereedstaande ontferming is, zeggende: "Mijn genade is u genoeg, want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht." In één woord, bij God zijn alle soorten van ontferming; en wij mogen op de verscheidenheid van Zijn ontfermingen pleiten. Er is geen zonde of ellende, of God heeft er ontferming voor, ontferming van elke soort; onder anderen, verenigende ontferming: "En Ik zal hun enerlei hart, en enerlei weg geven" (Jer. 32: 39). En gelijk er geen kwaal is waarvoor God geen geneesmiddel heeft, zo is er geen ellende, of God heeft er een ontferming voor. Hij heeft in Zichzelf een schat van alle soorten van ontfermingen, die in verscheidene beloften in de Schrift verdeeld zijn, die als zoveel dozen en kisten van Zijn schatkamer Indien uw hart hard en ongevoelig is, heeft Hij barmhartigheden en week makende ontfermingen; indien uw hart dood is, heeft Hij levendmakende ontferming; indien het bevekt is, heeft Hij reinigende ontferming; bent u ziek, Hij heeft genezende ontferming; bent u zondig, Hij heeft heiligende ontferming; bent u bedroefd, Hij heeft vertroostende ontferming; bent u verloren en ellendig, Hij heeft zaligmakende ontferming. Zo groot en verscheiden als uw noden zijn, ja, nog groter en verscheidener zijn Zijn ontfermingen; zodat wij "met vrijmoedigheid mogen toegaan tot de troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen, en genade vinden, om geholpen te worden ter bekwaamere tijd" (Hebr. 6:16). O wat een rijke opbrengst kan verkregen worden uit de baarmoeder van de ontferming! O hoeveel krachtige pleitgronden zijn er in dit ene: Gedenk des ontfermens! Hij heeft als het ware al de barmhartigheden, die in Zijn hart zijn, in de hof van de beloften, in verscheidene bedden uitgeplant, en ons wordt vergund deze bloemen te plukken. door te pleiten op de ontfermingen, die vervat zijn in deze beloften, welke alle Ja en Amen zijn in Christus Jezus, tot heerlijkheid Gods. O vrienden! wij bidden u, komt tot de barmhartigheid Gods in Christus.

3^e Wij kunnen bezien wat de woorden te kennen geven met betrekking tot de tijd waarin God des ontfermens gedenkt: "In de toorn gedenk des ontfermens." Wat betekent dit, dat God in het midden van de toorn des ontfermens gedenkt? Men kan zeggen, dat de Heere des ontfermens gedenkt in het midden des toorns, in de volgende opzichten:

1. Wanneer Hij de zonde, die de oorzaak is welke de toorn teweegbrengt, voor Zijn volk bitter maakt, en er hun harten aan speent: "Daarom zal daardoor de ongerechtigheid Jakobs verzoend worden, en dit is de ganse vrucht, dat Hij deszelfs zonde zal wegdoen."
2. Wanneer Hij hen onder Zijn krachtige hand vernedert: door de roede van de tuchtiging de dwaasheid, die in hun harten gebonden is, uitdrijft; en hen tot de belijdenis brengt, dat het kwaad en bitter is van de levende God af te wijken.

3. Wanneer Hij hen hun wegen doet onderzoeken en doorzoeken; hun doet weten wat de hitte van zijn grote toorn betekent; hen noopt zich te keren tot de hand, die hen slaat: de Heere der heirscharen te zoeken, terwijl Hij te vinden is, en een stil gebed uit te storten, als Zijn tuchtiging over hen is.
4. Wanneer Hij hen in staat stelt in de tijd van de toorn en van de grimmigheid geloof en lijdzaamheid en andere genaden te oefenen, en God in al Zijn handelingen te rechtvaardigen; want "verdrukking en de beproeving van het geloof werken lijdzaamheid;" en te erkennen, dat Hij ons niet doet naar onze zonden, en ons niet vergeldt naar onze ongerechtigheden, en daarom des Heeren gramschap dragen, omdat wij tegen Hem gezondigd hebben.
5. In één woord, men kan zeggen, dat God in de toorn des ontfermens gedenkt, wanneer Hij hen slechts met mate kastijdt: wanneer Hij Zijn harde wind wegneemt in de dag des oostenwinds; wanneer Hij hun een weinig leven geeft in hun dienstbaarheid, en hen met hartsterkingen ondersteunt in deze vol toorn zijnde bedelingen, en hen zo nu en dan heimelijk met zijn genadige tegenwoordigheid begunstigt, en hun doet zien, dat in deze verdrukkingen enige liefde-doeleinden liggen opgewonden

Dit zal voldoende zijn tot verklaring van ons derde punt, namelijk, wat daarmee wordt te kennen gegeven, dat de Heere des ontfermens gedenkt, en dat wij bidden of Hij dat wil doen.

IV. Ons vierde punt is, dat wij zullen aantonen, dat het zowel gepast als redelijk is, te pleiten, dat Hij in tijden van toorn des ontfermens wil gedenken. Dit zal duidelijk blijken, als wij de zes volgende bijzonderheden overwegen.

1. Het is beide tijdig en redelijk dit te doen, omdat God ons machtigt, altijd, en in het bijzonder in het midden van de toorn op Zijn belofte van ontferming te pleiten. "Daarenboven zal Ik hierom van den huize Israëls verzocht worden, dat ik het hun doe", (Ezech. 36:27; vergeleken met: Psalm 50:15). En roept Mij aan in de dag der benauwdheid; ik zal er u uithelpen en gij zult mij eren." Er is geen andere reden nodig, en er kan geen gewichtiger reden zijn, dan de wil en de machtiging van God. Zijn gebod verplicht ons met Hem te pleiten en Hem indachtig te maken.

2. Het is tijdig en redelijk midden in de toorn te pleiten dat Hij des ontfermens wil gedenken, omdat bedelingen, die vol van toorn zijn, juist hierom van God beschikt worden, om Zijn volk op te wekken Hem te zoeken en te smeken, dat Hij in Zijn ontferming wil terugkeren: "Ik zal heengaan, en keren weder tot Mijn plaats, totdat zij zichzelf schuldig kennen en Mijn aangezicht zoeken; als hun bang zal zijn, zullen zij mij vroeg zoeken" (Hos. 5:15). Waarlijk, wij zoeken Hem zelden met ernst, voordat de roede gebruikt en de weg met doornen omtuind is; dan eerst beginnen wij te zeggen: Ik zal heengaan en keren weder tot mijn vorige man, want toen was mij beter dan nu" (Hos. 2:6).

3. Het is tijdig, omdat, gelijk het altijd de weg van Gods volk is geweest, in hun ellende en benauwdheden en in bedelingen vol toorn, tot Zijn ontferming de toevlucht te nemen; het zo ook altijd Gods weg met Zijn volk is geweest, hun ontferming te bewijzen, wanneer hun benauwdheden het hoogtepunt bereikt hebben. Hij maakt hun tijd van nood tot Zijn tijd der minne; hun tijd van ellende tot Zijn tijd van ontferming: "Uit de benauwdheid heb ik de Heere aangeroepen; de Heere heeft mij verhoord stellende mij in de ruimte" (Psalm 118: 5). Hun ondervinding geeft dit getuigenis: "Dikwijls ben ik uitgeteerd geweest, doch Hij heeft mij geholpen. Hij heeft mij uit een ruisende keil, uit modderig slijk opgehaald; en heeft mijn voeten op een rotssteen gesteld, Hij heeft mijn gangen vastgemaakt."

4. De noodzakelijkheid maakt het zowel redelijk als tijdig. In de toorn ziet Gods volk zijn behoefte aan ontferming, dan zien zij, dat ontferming waarlijk barmhartigheid is. Wanneer alle golven en baren van de toorn Gods over hen heen gaan, dan is het, zoals de Psalmist zegt, tijd voor de Heere, om te werken voor Zijn gemeente en volk: (Ps, 119:126) "Het is tijd voor de Heere, dat Hij werke, want zij hebben Uw wet verbroken." Het is tijd voor ons om te bidden en om ontferming te pleiten; en het is tijd voor de Heere, om ontfermend te werken, wanneer wolken van toorn samenpakken, en stortvloed van toorn neervallen.

5. Het is dan redelijk en tijdig, te pleiten, dat Hij des ontfermens wil gedenken, omdat wij, temidden van de toorn, geneigd zijn te besluiten, dat Hij heeft vergeten genadig te zijn, en met Sion te zeggen: (Jesaja 49:14) "De Heere heeft mij verlaten, en de Heere heeft mijner vergeten." Dan is het, dat het ongeloof gereed is, om Gods ontferming te beledigen en te loochenen, en te besluiten, dat Hij Zijn genadige natuur heeft afgelegd, zeggende: (Psalm 77: 8, 9, 10) "Zal dan de Heere in eeuwigheden verstoten? En voortaan niet meer goedgunstig zijn? Houdt Zijn goedertierenheid in eeuwigheid op? Heeft de toezegging een einde, van geslacht tot geslacht? Heeft God vergeten genadig te zijn? Heeft Hij Zijn barmhartigheden door toorn toegesloten?" In een tijd van verdrukking en in dagen van toorn, zijn wij geneigd te denken, dat de ontfermingen in de oceaen van de toorns zijn verdronken; daarom is het tijdig, in een tijd van toorn, te pleiten, dat Hij des ontfermens wil gedenken.

6. Het is tijdig, omdat het geloof dan een vaste en zuivere grond onder de voeten heeft, wanneer wij in de toorn om ontferming pleiten. Een tijd van bedelingen, die vol van toorn zijn, en van dodende vernietigende voorzienigheden, is een geschikte tijd voor het geloof, om Zijn stem te doen horen, en te zeggen: "Ziet, zo Hij mij doodde, zou ik niet hopen?" In het midden van de ontferming te geloven, dat er ontferming is, valt niet zwaar, maar het is een grote zaak en het is een bewijs van een groot geloof, temidden van de toorn te geloven, dat er ontferming is. Een tijd van tegenstrijdigheid is een tijd voor het geloof. Indien wij de belofte geloven, wanneer de voorzienigheid de belofte blijkbaar schijnt tegen te spreken, dat is, evenals Abraham, gesterkt te zijn in het geloof, gevende God de eer. Onder een bewustzijn van schuld te geloven, dat er vergeving is; onder een besef en gevoel van toorn te geloven, dat er ontferming is, en te pleiten, dat God des ontfermens wil gedenken, is juist de tijd voor het geloof om te werken, en dan krijgt God de eer van Zijn ontferming, en wij het goede.

V. Ons vijfde punt was, het onderwerp toe te passen: dat wij in alle korthed zullen trachten te doen.

Is het zo, als wij gezegd hebben, dat het temidden van de toorn, of onder bedelingen, die vol van toorn zijn, tijdig is, te pleiten, dat de Heere des ontfermens wil gedenken? Dan kunnen wij hieruit zien:

1^e Dat het nu een geschikte en de rechte tijd voor ons is, om ontferming en om een genadig bezoek van de Heere te pleiten, niettegenstaande het in vele opzichten een tijd van grote toorn Gods: een tijd van grote zonde en zekerheid, van grote dwaling en godslastering, van grote afkering en afval: een tijd waarin God Zich verbergt, en wij dood en gevoelloos zijn, wegens het gemis van de tegenwoordigheid van de levende Geest van de levende God. Vele zijn de tekenen van de toorn en afwezigheid van de Heeren. Hoe ver heeft Hij leraars en volk, inzettingen en gerechtshoven, Kerk en Staat, verlaten! Hoezeer is de heerlijkheid geweken, onze sterkte vergaan en onze ijver verslapt: wat een zwarte wolken van toorn hangen boven ons hoofd! Waarlijk, er zijn meer tekenen van toorn over dit geslacht, dan ik tijd of bekwaamheid heb om ze op te noemen. Velen van onze, ook die hier zijn, dragen de droevige gevolgen van des Heeren toorn, zijn omringd van kentekenen van toorn. Getuige onze dodigheid en lauwheid: de algemeenheid van ons koude horen, bidden en danken: onze krachtige en overheersende verdorvenheid; onze

zwakke en kwijnende genade, indien wij nog enige hebben; misschien wel zware verdrukking in sommigen hun vlees onder vrienden of huisgezinnen, of in tijdelijke zaken; of misschien ook hevige zielsbenauwdheid bij anderen, door verzoeken, verwarringen, vrezes, benevelingen, en ontmoedigingen van velerlei soort. Wel, wat zullen wij in dit geval doen? Zullen wij in wanhoop gaan neerzitten, en denken, dat nu geen goedertieren ontmoeting Gods meer te verwachten is? Waarlijk, als God niets dan toorn van de hemel had geopenbaard, dan mochten wij wel hopeloos zijn; doch nu is het juist de tijd, om bij God te pleiten, dat Hij des ontfermens wil gedenken. Nu is het een geschikte tijd om te bidden om ontferming; om ontferming te roepen; op ontferming te pleiten; te geloven, dat er ontferming is; ontferming aan te grijpen; ontferming te gedenken, en met God te worstelen, dat Hij des ontfermens mag gedenken: ontferming over onszelf, over onze huisgezinnen, over het land in het algemeen, en over de Kerk van God, de gemeente van Christus, in het bijzonder.

2^e Als wij temidden van de toorn om ontferming mogen bidden en op ontferming mogen pleiten, dan kunnen wij vol hoop op ontferming pleiten, in weerwil van alle andere ontmoedigingen, van welke aard ook. Hier is een deur van ontferming geopend in het midden van de toorn.

Sommigen zullen misschien klaar staan om te zeggen: "Er is zo veel, dat mij in het bidden ontmoedigt, mijn vertrouwen verdonkert en mijn hoop doet vergaan." Wel, is hier dan geen bemoediging om ontferming af te smeken, daarop te hopen en te pleiten, in het aangezicht van allerlei tegenstand, nu wij op ontferming behoren te pleiten zelfs in 't gezicht van de toorn. Deze pleitgrond zal het uithouden tegen al wat dodelijk is, als het geloof die opneemt. Ik zal hier enige voorbeelden geven.

1. U mag hoopvol op ontferming pleiten in het gezicht van oude zonden, vroegere overtredingen en grote ongerechtigheden. Dat deed de Psalmist: (Psalm 25:7) "Gedenk niet de zonden mijner jonkheid, noch mijner overtredingen; gedenk mijner naar Uw goedertierenheid, om Uwer goedheid wil, o Heere." Hier kwamen oude zonden in het gezicht; nochtans pleit het geloof hier op goedertierenheid en ontferming. Het ongeloof mag u zeggen, dat u zo en zo hebt gezondigd, en dat er daarom geen hoop is; dat niets dan toorn is te verwachten. Doch het geloof mag opzien tot de ontfermingen Gods in Christus: (vs. 11) "Om Uws Naams wil, Heere, zo vergeef mijn ongerechtigheid; want die is groot." Grote zonde moet ons op grote ontferming doen pleiten.

2. U mag op ontferming pleiten in het gezicht van tegenwoordige schuld, die u in het aangezicht staart, zeggende met de profeet Jeremia: (Kap. 14:7) "Hoewel onze ongerechtigheden tegen ons getuigen, o Heere, doe het om Uws Naams wil." Tegenwoordige schuld kan de gedachtenis aan ontferming niet uitwissen.

3. U mag op ontferming pleiten in 't gezicht van tegenwoordige ongeschiktheid voor de plicht. Hier is tegenwoordige dodigheid en onbekwaamheid: "Uw werk, o Heere, behoud dat in het leven; in de toorn gedenk des ontfermens." Verwacht niet in uzelf, wat u alleen door ontferming kunt verkrijgen. Het mag smartelijk zijn, dat u geen geschikte gestalte van het hart hebt. Doch hoe spoedig kan ontferming uw hart een gestalte van heilige aanbidding geven. Levendmakende genade is bij Hem.

4. U mag op ontferming pleiten in 't gezicht van duistere en toornige bedelingen: "Hoe lang, Heere? zult Gij eeuwiglijk toornen? Zal uw ijver als vuur branden? (Psalm 79:5). Hoe lang zult u roken tegen het gebed uws volks? (Psalm 80:5). De storm van toorn kan de ontferming niet wegblazen; pleit daarom: "In de toorn gedenk des ontfermens."

5. U mag op ontferming pleiten in 't gezicht van grote onwaardigheid, en vrees van onwaardig tot het Avondmaal te gaan. Omdat ontferming geen acht slaat op onze onwaardigheid, noch wacht op onze waardigheid, maar zich uitlaat door de waardigheid van het Lam; daarom mag u zeggen: "Hij is het waardig, om Wie u het kunt doen."

6. U mag op ontferming pleiten in 't gezicht van vele beschuldigingen wegens doen en laten. U mag worden aangegrepen door de beschuldiging van de wet en een u verklagend geweten, en nochtans uw pleitgrond vasthouden en uw grond voor ontferming handhaven: In de toorn gedenk des ontfermens."

7. U mag op ontferming pleiten in 't gezicht van krachtig ongeloof en zwak geloof; in 't gezicht van levend ongeloof en kwijnend geloof. Al is deze weg smartelijk voor uw ziel en moedbenemend voor uw hart, ja, tot bezwijkens toe; nochtans is de ontferming Gods in Christus een wortel, een oorzaak en bron van geloof, en wanneer Hij des ontfermens gedenkt verlevendigt Hij elke kwijnende genade: "Zij zullen terugkeren, zittende onder Zijn schaduw; zij zullen ten leven voortbrengen als koren, en bloeien als de wijnstok."

8. U mag op ontferming pleiten in 't gezicht van menigvuldige misdragingen in de plicht, zoals gemis van geloof, vrijmoedigheid, vurigheid, liefde, vrijheid, vastheid van hart, en dergelijke. Hoe bedroevend en vernederend dit toch is, nochtans blijft de grond van hoop en vertrouwen in de vrije ontferming Gods in Christus.

9. U mag op ontferming pleiten in 't gezicht van schijnbare weigeringen en wrede antwoorden. Wanneer Hij niet alleen uitstelt, u de ontferming te betonen, die u begeert, doch u die schijnt te weigeren, en u een hond noemt, die geen recht hebt op het brood van de kinderen, dan staat Hij u niet tegenstaande dat alles toe, geweld te doen op de deur van ontferming, zeggende: "Ja Heere, doch ook de hondkens eten onder de tafel van de kruimeltjes van de kinderen."

10. U mag op ontferming pleiten in 't gezicht van wezenlijke weigeringen, afwijzingen en berispingen. Al schijnt de deur van ontferming gesloten en gegrendeld te zijn, en al kan Hij u rechtvaardig voor eeuwig afwijzen, en u lang voor de deur laten staan, nochtans kan Hij u spoedig opendoen, en u vergunnen voor Zijn aangezicht te verschijnen. En al zou Hij dat niet doen, dan betaamt het u toch op Hem te wachten, Die zegt: "Want Ik zal niet eeuwiglijk twisten, en Ik zal niet gedurig verbolgen zijn: want de geest zou van voor Mijn aangezicht overstelpt worden, en de zielen die Ik gemaakt hebt."

11. U mag op ontferming pleiten in 't gezicht van onwaarschijnlijkheden, ja, schijnbare onmogelijkheden. Wanneer er geen schijn is, dat Hij ontferming zal betonen, dan moet u nochtans, evenals Abraham, geloven op hoop tegen hoop. Zulke bedelingen, die de beloofde ontferming schijnen tegen te spreken, moeten ons niet tot zwijgen brengen, noch ons geloof in de war brengen, meer ons eerder opscherpen tot het gebed, en ons geloof werkzaam maken.

12. U mag op ontferming pleiten in 't gezicht van ongerechtigheden, die de overhand hebben. Gewis, dit moet u vernederen en bedroeven, en wee hen, die in de zonde leven en zich ontferming aanmatigen; doch wanneer overheersende ongerechtigheid u de moed begint te benemen, om op ontferming te pleiten, schudt dan die ontmoedigende verzoeking van u af, en smeekt te ernstiger om vergevende en reinigende ontferming; want op ontferming is gepleit en moet gepleit worden. in 't gezicht van de overhand hebbende zonde: (Psalm 65:4)

"Ongerechte dingen hadden de overhand over mij; maar onze overtredingen, die verzoent Gij."

In één woord, u mag op ontferming pleiten in 't gezicht van alle verzoeken, van welke aard ook, die het tegendeel vertonen. Al zou de duivel u ingeven, dat uw pleiten een vloek over u zal brengen, in plaats van een zegen, en dat God het tegenovergestelde van hetgeen waarom u bidt heeft besloten, laat nochtans Gods geopenbaarde wil de regel van uw plicht, en zijn geopenbaarde ontferming, door Christus, de grond van uw hoop zijn, en geeft geen acht op die goddeloze inwerpingen. Temidden van de weeën, temidden van alle zonde en alle ellende, die u omringen, zolang u buiten de hel bent, is er grond om te pleiten: "Heere, gedenk des ontfermens."

Maar misschien zal iemand zeggen: "Maar als ik niet recht bid, en daarom niet vorder, wat dan? Wel, als u zodanig pleit, dat er acht op zal worden gegeven.

- (1) Dan zal uw pleiten om ontferming uw aanspraak maken op ontferming uitsluiten. De vermetele zondaar pleit om ontferming als een verontschuldiging voor zijn zonde. Dat is geen pleiten om ontferming over zijn ziel, maar om ontferming over zijn zonde; terwijl zij die recht om ontferming pleiten, om wraak bidden over hun zonden.
- (2) Het pleiten om ontferming veronderstelt een gevoel van zonde en ellende en van verdiende toorn. Zij, die geen bevattingen van toorn hebben, zullen ook geen rechte bevattingen van ontferming hebben.
- (3) Het ware pleiten op ontferming sluit alle andere pleitgronden uit; zo iemand heeft niets om op te pleiten dan ontferming; hij kan op geen verdienste van zichzelf pleiten, hij heeft geen andere verdienste dan de hel. Als hij op de verdienste van Christus pleit, dat is hetzelfde als om ontferming te pleiten, want ontferming laat zich in geen andere weg uit, dan door de verdienste van Jezus. De ziel durft niet op haar plichten, gebeden, of tranen; op haar gestalten, genegenheden, verruimingen, of goede hoedanigheden pleiten; neen, zij heeft niets om op te pleiten, dan ontferming.
- (4) De ware pleiter op ontferming bepleit die aan het verzoendeksel, dat met het bloed van Christus besprengd is. Daar ziet hij, dat ontferming is verzekerd door het bloed des verbonds, waardoor zij de gewisse weldadigheden Davids zijn. Nu, wilt u deelhebben aan deze barmhartigheid Gods tot het eeuwige leven? Pleit dan, in uw pleiten om ontferming, op het pleit van Christus, en beroept u op Zijn recht, en u zult gewis verkrijgen wat u begeert.

Nu, wat zal ik zeggen tot u, die nog nooit recht om ontferming hebt gebeden; die nog nooit de toevlucht hebt genomen tot de ontfermingen Gods in Christus? Helaas! Hoe ellendig bent u, die nog nooit behoefte aan ontferming hebt gezien, die tot op deze dag nog verachters van ontferming bent! Wat zal er van u worden, wanneer de dood en het oordeel komen, als u in deze toestand blijft! O vrienden! Wilt u nog door de geopende deur van ontferming ingaan? Zoudt u wensen deel te hebben aan de ontferming Gods, en de toorn Gods te ontgaan, wanneer de grimmige dood u in het aangezicht staart, en het ontzaglijk gericht zich zet? Vliedt dan nu tot de barmhartigheid Gods. Doch zegt u: "Waar is die ontferming Gods te vinden?" Wel, al Zijn barmhartigheid is in Christus: "God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende." Er is buiten Christus, geen ontferming in God voor een schuldige zondaar. O vrienden! Gaat dan tot Christus, om ontferming bij God te vinden. Alle soorten van ontferming, die u nodig hebt, zijn in Hem. Alle zaligmakende genade van God is in Christus, als Zaligmaker, alle genezende ontferming Gods is in Christus, als Heelmeester; alle onderwijzende ontferming Gods is in Christus, als Profeet; alle vergevende barmhartigheid Gods is in Christus, als Priester: alle zielheilgende, zonde ten onder brengende, en

overwinnende ontferming Gods is in Christus, als Koning: al de rijke en vervullende goedertierenheid Gods is in Christus, als de schatkamer van genade, opdat wij uit Zijn volheid zouden ontvangen genade voor genade. (Psalm 89:24) "Mijn getrouwheid en Mijn goedertierenheid zullen met Hem zijn." Nu alle goedertierenheid Gods met Hem is, o vrienden komt, komt tot Jezus, en zo zult u deel hebben aan de ontferming Gods. Zegt u, dat u niet kunt komen, dan zeg ik u, dat de trekkende goedertierenheid Gods met Hem is, en daarom zegt Hij: "En Ik, zo wanneer Ik van de aarde zal verhoogd zijn, zal ze allen tot Mij trekken. Als uw hart, waar Hij in Zijn Woord zegt: Ik zal trekken, zeide: "Trek mij Heere, trek mij:" dan zou ik hoop hebben dat de trekkende genade niet veraf is. O dat de roeping en aanbidding van ontferming in Christus met kracht mag gepaard gaan!

En wat u betreft, die de toevlucht hebben genomen tot de goedertierenheid Gods in Christus, die weten wat het is, temidden van de toorn, op ontferming te pleiten; o vrienden! gaat voort met pleiten, dat Hij des ontfermens wil gedenken, en doet het met vreugde.

Met welke tekenen van toorn u ook omgeven bent, het is maar Vaderlijke toorn, en ontferming is in het midden daarvan. Ontferming is temidden van uw verdrukkingen; ontferming is temidden van uw verzoeken; ontferming is temidden van uw verlatingen; ontferming is temidden van uw bestraffingen; ontferming is temidden van uw ziekte en smarten; ontferming is temidden van uw noden en armoede; ontferming is temidden van al uw verliezen en kruisen; ontferming is temidden van al de toorn, daar u zich onder bevindt; en daarom zal Hij temidden van de toorn des ontfermens gedenken. Gedenkt u dan ook temidden van de toorn Zijn ontferming, en vergeet die niet, al zoudt u niets dan toorn zien, zeggende: (Hab. 3:17, 18) "Alhoewel de vijgenboom niet bloeien zal, en geen vrucht aan de wijnstok zijn zal, dat het werk des olijfbooms liegen zal, en de velden geen spijs voortbrengen; dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal, en dat er geen rund in de stalling wezen zal; zo zal ik nochtans in de Heere van vreugde opspringen; ik zal mij verheugen in de God mijns heils." Doch misschien zal iemand zeggen: "Waarom zal ik niet geloven, dat Hij het ernstig meent, wanneer ik in Zijn voorzienigheid en in Zijn handelingen met mij niets dan toorn kan bemerken?" Ja, u moet geloven, dat het Hem ernst is, wanneer Hij u tuchtigt en kastijdt; dat het Hem ernst is, als Hij u beproeft, of uw ongerechtigheden met roeden bezoekt, en wraak doet over uw daden; doch laat u daarom nooit wijsmaken, dat Hij des ontfermens heeft vergeten; want "Hij zal Zijn goedertierenheid niet wegnemen, en in Zijn getrouwheid niet feilen. Hetgeen, dat uit Zijn lippen uitgegaan is, zal Hij niet veranderen." Want bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere uw Ontfermer" (Jesaja 54:10). Daarom mag u nog steeds op de krachtigste gronden op ontferming pleiten, en die met heilig vertrouwen verwachten.

2. Ik raad u, niet alleen te pleiten, dat Hij voor u des ontfermens wil gedenken, maar dat Hij Zich ook over anderen mag ontfermen.

- Pleit op Zijn ontferming over al Zijn gemeenten; pleit ontferming over de Kerk van ons land, temidden van deze dagen vol van toorn. Al kunt u daarvoor in de gehele Bijbel geen bijzondere belofte vinden, nochtans indien het geloof een algemene belofte kan aangrijpen, en die op een bijzondere kerk toepassen, zal zij van ontferming spreken, omdat Hij, Die het geloof werkt, nooit enige geloofsdaad scheidt, die geen vrucht afwerpt.
- Pleit ontferming voor het opkomend geslacht, dat zij niet mogen worden meegevoerd met de stroom van goddeloosheid, onheiligheid, en onzedelijkheid; noch verdrinken in de vloed van dwaling en ongeloof, die het tegenwoordig geslacht schijnt te zullen overstromen.
- Pleit ontferming voor uw tijdelijke zaken: voor uw kinderen, uw huisgezin, uw betrekkingen vrienden en bekenden, en voor allen, die in uw omgeving wonen.

- Pleit ontferming voor jonge Avondmaalgangers, die dat pad nooit tevoren hebben betreden, dat van deze tijd af het fundament van de geestelijke tempel gelegd, het gebouw opgetrokken en de belofte vervuld mag worden." (Hag. 2:20) "Van deze dag af zal ik u zegenen" (Engelse overzetting)
- Pleit ook ontferming voor oude avondmaalgangers, die voor het merendeel op een vleselijk, vormelijke wijze aan het avondmaal gaan aanzitten, omdat het zo behoort; die niet behoorlijk werkzaam zijn, om de genade van geloof, liefde, bekering, en andere genaden op te wekken tot een levendige oefening.
- Pleit ontferming voor onwaardige avondmaalgangers, die tot Gods altaar naderden zonder voorbereid te zijn overeenkomstig de voorbereiding van het heiligdom; dat het bloed, dat zij vertreden hebben, de zonde van hun onwaardig ten avondmaal gaan mag afwassen.
- Ja, pleit ook ontferming voor waardige avondmaalgangers, dat het goede en de weldadigheid hen mogen volgen; dat zij met een oprecht voornemen van het hart de Heere mogen volgen, en de leer van God hun Zaligmaker in alles mogen versieren; en dat zij nooit mogen worden losgelaten om een smet op hun belijdenis te werpen, noch een smaad voor hun heilige godsdienst te zijn.

3. Wanneer u pleit, dat de Heere in de toorn des ontfermens wil gedenken, gedenkt zelf ook des ontfermens temidden van de toorn. Wordt u verzocht tot toorn en wrok tegen uw vrienden, naasten, broeders en bekenden? O vrienden, gedenkt des ontfermens temidden van de toorn; gedenkt vergevende en kwijscheldende ontferming te betonen. Met welk vertrouwen kunt u verwachten, dat God jegens u des ontfermens zal gedenken, niettegenstaande uw ontelbare zonden en tergingen; indien u jegens anderen geen ontferming kunt betonen, niettegenstaande enkele wezenlijke of veronderstelde beledigingen? Hoe kunt u bidden, dat God u de zonde vergeeft, indien u hun niet vergeeft, die tegen u zondigen, zoals beide uw Bijbel en uw Catechismus u leren. "Bij de goedertierenen houdt Hij Zich goedertieren. Weest dan barmhartig, gelijk ook uw Vader barmhartig is." Als u de heerlijkheid van Zijn ontferming over u zag, zou u naar hetzelfde beeld worden veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid; en mag ik er niet bijvoegen; van ontferming tot ontferming?"

O gedenkt des ontfermens jegens allen, die rondom u zijn: ontferming jegens de arme en nooddruftige; ontferming jegens de verlatene en bedroefde; ontferming jegens de zielen en de lichamen van de mensen. Niet alleen ontferming over hun lichamen, door weldadigheid te bewijzen, aalmoezen te geven, liefdadigheid te betonen, en hen te ondersteunen, naar u weet, dat hun omstandigheden dit vereisen, voornamelijk als zij tot de huisgenoten van het geloof behoren; maar ook ontferming over hun zielen, door uw godsvrucht, gebeden, raadgevingen, gepaste bestraffingen en uw godsdienstig voorbeeld. En zelfs dan, wanneer u hen omringd ziet met de tekenen van de toorn Gods, gedenkt hun dan nochtans in ontferming, omdat u verwacht, dat Hij Zich over u zal ontfermen. Als u des ontfermens gedenkt jegens mensen, is het een bewijs, dat Hij des ontfermens jegens u gedenkt.

3. Ik raad u, uw geheugen te vullen met de goedertierenheid Gods in Christus, en laat uw verstand een schatkamer zijn, om er Zijn goedertierenheid in op te leggen. Een van de voornaamste redenen, waarom de Heere zegt: "Maakt Mij indachtig," en u vergunt te pleiten, dat Hij des ontfermens mag gedenken is, niet, dat Hij Zijn ontferming kan vergeten, maar, dat u gevaar loopt die te vergeten. Door Hem die indachtig te maken, maakt u het uzelf indachtig. Het ongelooft is voornamelijk in het midden van de toorn, geneigd te zeggen: "Heeft God vergeten genadig te zijn? Heeft Hij Zijn barmhartigheden door toorn toegesloten? Zal Hij voortaan niet meer goedgunstig zijn. Maar het geloof maakt de ziel de liefde en ontferming Gods indachtig, en erkent Zijn genade en goedheid in Christus Jezus. Een geheiligde gedachtenis van de goedertierenheid Gods in Christus werkt zeer voordelig op het geloof, en

telkens weer wanneer de gelovige de ontferming Gods gedenkt, maakt de gelovige aan God Zijn ontferming indachtig, zeggende: Heere, gedenk wat Gij toen en toen voor mij gedaan hebt; gedenk wat Gij tot mij gezegd hebt: "Gedenk des woords tot uw knecht gesproken, op hetwelk Gij mij hebt doen hopen; gedenk Uw belofte, gedenk Uw Naam, gedenk de Naam Uws Zoons, gedenk Uw verbond, gedenk Uw goedheid." Als u des ontfermens vergeet, zult u niet bij God pleiten, dat Hij des ontfermens gedenkt. Laat ontferming daarom veel in uw hart en geheugen zijn, opdat u steeds gereed mag zijn te pleiten en te overwinnen, zelfs wanneer u met een vloed van toorn omringd bent, zeggende: "O Heere, in de toorn gedenk des ontfermens."